

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2018/8 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2020/6

Karar Tarihi: 25/6/2020

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi

DAVANIN KONUSU: Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 1/9/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 4/7/2018 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II. İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 4/7/2018 tarihli ve 51047475-372 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

“Davalı siyasi parti 1.9.2014 tarihinde 30 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır. Davalı siyasi partiye 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14/6. maddesi gereğince kongre yapılması için yazılan yazılarımız genel merkez olarak bildirilen adreste bulunmamaları nedeniyle iade edilmiş, yapılan tüm adres araştırmalarına rağmen partinin adresi tespit edilememiştir. Daha sonra adı geçen parti 26/3/2017 tarihinde 1. Olağan Kongrelerinin yapıldığını bildirerek kongreye ilişkin evraklarını sunmuş, yapılan incelemede kongre evraklarının eksik olduğu anlaşıl原因 olarak 31/5/2017 tarihli ve 51047475-2017/1102 sayılı yazımız ile eksikliklerin giderilmesi istenmesine rağmen yazımıza bir cevap verilmemiş, bu kez adı geçen parti 13/12/2017 tarihli ve 2017/19 sayılı yazısı ile 1/10/2017 tarihinde 1. Olağanüstü Kurultay yapıldığını, ancak seçilen üyelerin başka partilerde bulunmaları ve evraklarını teslim etmemeleri nedeniyle Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu'nun oluşturulmadığını bildirmiş, sonrasında 16/12/2017 tarihli ve 2017/27 sayılı yazısı ile 6/1/2018 tarihinde 2. Olağanüstü Kurultayın yapılacağı bildirilmiş, bunun üzerine 22/3/2018 tarihli ve 51047475-2018/151 sayılı yazımız ile kongre yapıldı ise evraklarının gönderilmesi istemini içeren yazımız partinin bildirdiği adrese gönderilmiş ancak bildirilen adreste böyle bir partinin bulunmaması nedeniyle yazımız iade edilmiş, yapılan adres araştırmasına rağmen partiye ulaşılamamıştır.

Davalı Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. Maddesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 36. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca, ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III. PARTİNİN SAVUNMASI

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 12/8/2018 tarihli ve 2018/11 sayılı savunmasında, Parti Tüzüğü'nde kurultayın iki yılda bir toplanacağını ve bir yıldan fazla ertelenemeyeceğinin düzenlendiği, buna uygun olarak da 26/3/2017 tarihinde 1. Olağan Kurultayın, 20/8/2017 tarihinde 1. Olağanüstü Kurultayın, 6/1/2018 tarihinde 2. Olağanüstü Kurultayın, 4/8/2018 tarihinde ise 3. Olağanüstü Kurultayın gerçekleştirilmesi suretiyle zorunlu organların oluşturulduğu ifade edilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gönderilen yazıların bildirilen adreste yapılan onarım çalışmasında dolayı taraflarına ulaşmadığının iddia edildiği savunmada, yapılan seçimlerde görev alan kişilerin daha önce üyesi oldukları partilerden istifa etmelerine ve bu istifaların ilgili ilçe seçim kurullarına iletilmesine rağmen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kayıtlarından düşürülmemesi nedeniyle aksaklıkların meydana geldiği belirtilmiştir. Sonuç olarak zorunlu organları oluşturulan Partinin sağlıklı bir şekilde çalışmalarına devam ettiği ve talebin reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının göndermiş olduğu 12/11/2018 tarihli ve 51047475/2018-521 sayılı yazıda Partinin ilk büyük kongresini 21/10/2018 tarihinde yaptığı bildirilmiştir.

IV. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin savunması, Raportör Burak FIRAT tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Partinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Partinin savunmasında, 26/3/2017 tarihinde 1. Olağan Kurultayın, 20/8/2017 tarihinde 1. Olağanüstü Kurultayın, 6/1/2018 tarihinde 2. Olağanüstü Kurultayın, 4/8/2018 tarihinde ise 3. Olağanüstü Kurultayın gerçekleştirilerek zorunlu organların oluşturulduğu belirtilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 12/11/2018 tarihli ve 51047475/2018-521 sayılı yazısında Partinin büyük kongresini 21/10/2018 tarihinde gerçekleştirdiği ifade edilmiştir.

4. 2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise ilk büyük kongrenin partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplanması gerektiği belirtilmiştir.

5. Anılan madde uyarınca gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 1/9/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Partinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

6. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında "*Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.*" denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde kuruluş amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmaması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının imkânsız hâle gelmesi ve olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona erme nedenleri olarak sayılmıştır.

7. Anayasa Mahkemesi çeşitli kararlarında, büyük kongrelerini süresinde yapmadıkları için haklarında dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlıklarının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinde bulunulan partilerin savunmalarının istenmelerinden sonra da olsa büyük kongrelerini yapmalarını, siyasi ve hukuki varlıklarını devam ettirme yönünde bir iradenin varlığı olarak kabul etmiştir (AYM, E.2012/1 (D. İş), K.2012/2, 17/5/2012; E.2015/3 (D. İş), K.2016/1, 16/3/2016).

8. Her ne kadar Parti, tüzel kişilik kazandığı 1/9/2014 tarihinden başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini gerçekleştirilmemiş ve zorunlu organlarını oluşturmamış olsa da göndermiş olduğu 12/8/2018 tarihli savunmasının ekinde sunduğu Çankaya 4. İlçe Seçim Kurulu Başkanlığının 29/3/2017 tarihli yazısına göre Partinin 26/3/2017 tarihinde ilk büyük kongresini yapmak ve zorunlu organlarını oluşturmak suretiyle siyasi ve hukuki varlığını devam ettirme yönündeki iradesini ortaya koyduğu anlaşılmıştır.

9. Açıklanan nedenlerle Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 25/6/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Bastri BAĞCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, davalı Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine ilişkin talebinin reddine karar verilmiştir.

Kararda, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 14. maddesinin yedinci fıkrasına aykırı olarak ilk büyük kongresini, tüzel kişilik kazanmasından itibaren iki yıl içinde toplamaması nedeniyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilen davalı Partinin, 26/3/2017 tarihinde ilk büyük kongresini topladığının ve zorunlu organlarını oluşturduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle talebin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2820 sayılı Kanunun 8. maddesine göre, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini İçişleri Bakanlığına vererek 1/9/2014 tarihinde tüzel kişilik kazanan davalı Partinin, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesinin yedinci fıkrasına göre iki yıl içinde yapması gereken ilk büyük kongresini süresinde yapmadığı ve bu süre geçtikten yedi ay sonra kongrenin toplandığı çoğunluğun kararında da kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanunun 121. maddesinde, Türk Medenî Kanunu ile Dernekler Kanununun 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin siyasi partiler hakkında da uygulanması öngörülmekte, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 87. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde ise “ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması” da “kendiliğinden sona erme” sebeplerinden biri olarak belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değ. İş.), K.2016/1 sayılı; 31/5/2017 tarihli ve E.2016/10 (Değ. İş.), K.2017/3 sayılı; 31/5/2017 tarihli ve E. 2017/1 (Değ.İş.), K.2017/5 sayılı; 13/12/2017 tarihli ve E.2017/4 (Değ.İş.), K.2017/9 sayılı; 21/6/2018 tarihli ve E.2017/2 (Değ.İş.), K.2018/6 sayılı; 25/6/2020 tarihli ve E.2017/3 (Değ. İş.), K.2020/4 sayılı Kararlarına ilişkin karşıoy gerekçelerimde belirtildiği üzere, kanunda öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona erme hâllerinde, herhangi bir organın veya makamın karar almasına gerek kalmadan tüzel kişilik kanun hükmü gereği kendiliğinden sona ermektedir.

Adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin de kanun gereği kendiliğinden sona ermesinden sonra ilk büyük kongrenin toplanması ve zorunlu organların oluşturulmasına ilişkin tasarruflar hukuken yok hükmünde olduğundan, bu davada verilecek karara esas alınması isabetli değildir.

Bu itibarla ve yukarıda belirtilen karşıoy gerekçelerimdeki diğer sebeplerle davalı Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti için açılan davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun red yönündeki görüşüne katılmıyorum.